

บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยว
แบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมnok ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
The role of the Bana Subdistrict Administrative Organization in
the Participatory Management of Community-Based Tourism in
Laem Nok Community, Bana Subdistrict, Mueang District, Pattani
Province.

อาจารย์ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรุสร่า มินทรศักดิ์

โดย

นายไชนุดดิน	มะบูเกะ
นางสาวฮาบีบะห์	ลาเต๊ะ
นายต่วนโซะ	เบ็ญกูมามู

หัวข้อพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชาวิจัยทางรัฐศาสตร์และกฎหมายมหาชน
หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยว
แบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
The role of the Bana Subdistrict Administrative Organization in the
Participatory Management of Community-Based Tourism in Laem
Nok Community, Bana Subdistrict, Mueang District, Pattani Province.

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นินุสรรา มินทราศักดิ์

โดย

นายไชนุดดีน

มะบูเกะ

นางสาวฮาปียะห์

ลาเต๊ะ

นายต่วนโซะ

เบ็ญญูมามู

หัวข้อพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชาวิจัยทางรัฐศาสตร์และกฎหมายมหาชน
หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

หัวข้อพิเศษ : บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม
ของชุมชนแหลมnok ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

Special Topic : The role of the Bana Subdistrict Administrative Organization in the
Participatory Management of Community-Based Tourism in Laem Nok
Community, Bana Subdistrict, Mueang District, Pattani Province.

ผู้วิจัย : ไชยุดดิน มะบูเกะ ฮาบีบะห์ ลาเตะะ ต่วนโซะ เบ็ญกวมามู

หลักสูตร : รัฐศาสตร์บัณฑิต

มหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ปีการศึกษา : 2567

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรุสรา มินทราศักดิ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาหัวข้อพิเศษทางรัฐศาสตร์และกฎหมายมหาชน

...../...../.....

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาการวิจัยทางรัฐศาสตร์ อนุมัติให้นักศึกษาหัวข้อพิเศษฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการสอนปฏิบัติสำเร็จของรายวิชานี้

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรุสรา มินทราศักดิ์)

ประธานหลักสูตรรัฐศาสตร์บัณฑิต

สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน

...../...../.....

หัวข้อพิเศษ : บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม
ของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
ผู้วิจัย : ไชยุดดิน มะบูเกะ ฮาบีบะห์ ลาเต๊ะ ต่วนโชะ เบ็ญญูมามู
หลักสูตร : รัฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ปีการศึกษา : 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและนักปราชญ์ชุมชนโดยการนัดหมายแต่ละคน จำนวน 8 คน โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ได้มีการสร้างประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมต่างๆ และในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับผลการวิจัยในแต่ละด้านจากน้อยไปหามากพบว่า ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 ด้านการสร้างและพัฒนาระบบบริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.13 ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26

คำสำคัญ : บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานา การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการการท่องเที่ยว

Special Topic : The role of the Bana Subdistrict Administrative Organization in the Participatory Management of Community-Based Tourism in Laem Nok Community, Bana Subdistrict, Mueang District, Pattani Province.

Researcher : Sainddin Mabuke, Habeebah Lateh, Tuansoh Benkumamu

Program : Bachelor of Political Science

University : Yala Rajabhat University

Academic Year: 2024

Abstract

This research aims to: 1) study the role of the Bana Subdistrict Administrative Organization in managing tourism within the Laem Nok community, Bana Subdistrict, Mueang District, Pattani Province, and 2) examine community participation in tourism management in collaboration with the Bana Subdistrict Administrative Organization in the Laem Nok community area, Bana Subdistrict, Mueang District, Pattani Province. This study employs both quantitative and qualitative research methods, with a sample of 297 participants, and data was collected using questionnaires. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Additionally, interviews were conducted with eight representatives from government agencies, tourism operators, and community scholars through scheduled appointments, with data validated through descriptive analysis.

The research findings reveal that the Banna Subdistrict Administrative Organization plays a role in organizing public forums to encourage community participation. As for the community's involvement in tourism management alongside the Banna Subdistrict Administrative Organization, participation was rated at a moderate level. The research findings, ranked from least to most significant, show the following: The role in creating jobs and generating income for the community through tourism had an average score of 2.83. The role in developing tourism services that align with the community's way of life had an average score of 3.13. The role in developing sustainable and quality community tourism had an average score

of 3.17. The role in supporting community tourism attractions had an average score of 3.18. The role in enhancing the capacity of local tourism service providers had an average score of 3.18. The highest level of community participation was found in the role of defining the direction of community tourism, with an average score of 3.26.

Keywords : The role of the Subdistrict Administrative Organization, community participation, and tourism management.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาในหัวข้อพิเศษฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.นิรุศรา มินทราศักดิ์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ติดตามความก้าวหน้า เสียสละ อดทน อบรมสั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือนและคอยให้กำลังใจตลอดระยะเวลาการทำวิจัยนี้ และคณะกรรมการหัวข้อพิเศษที่ได้แนะนำ รวมถึงขอขอบคุณ องค์กรบริหารส่วนตำบล บานา ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวลานนกระยาง นักปราชญ์ชุมชน และประชาชนในชุมชนแหลมนก ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยขอคุณไว้เป็นอย่างสูง

ท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณครอบครัว อาจารย์และเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจและการสนับสนุนตลอดการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ (ไทย)	ก
บทคัดย่อ (อังกฤษ)	ข-ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ-ฉ
สารบัญตาราง	ช-ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1-3
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน	5-7
2.2 ลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชน	7-9
2.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน	9-13
2.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	13
2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	14-15
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16-18
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20-21
3.2 เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ	21-23
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	23-24
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	24-25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 ระยะเวลาการวิจัย	25
บทที่ 4 ผลการการวิจัย	
4.1 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ	26-32
4.2 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ	33-44
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	45-48
5.2 อภิปรายผล	48-50
5.3 ข้อเสนอแนะ	50-51
บรรณานุกรม	52-54
บุคลากรกรม	55
ภาพผนวก	
ภาพผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	57-66
ภาพผนวก ข. ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บข้อมูล	67-71
ประวัติผู้วิจัย	72-73

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	33
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	33
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามศาสนา	34
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานะ	34
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา	35
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ	35-36
ตารางที่ 7	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา	36
ตารางที่ 8	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน	37
ตารางที่ 9	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	38
ตารางที่ 10	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว	39
ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน	40
ตารางที่ 12	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว	41

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 13	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามขอ ด้านการสร้างและพัฒนารให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน	42
ตารางที่ 14	แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวม	43

สารบัญญรูปภาพ

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 1	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน	21

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2561 - 2564 ของกรมการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของประเทศจาก (Value for Money) ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวระดับคุณภาพมากขึ้น ตลอดจนผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการเสริมสร้างผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวอดนิมอย่างยั่งยืน ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยวหรือรายจ่ายของนักท่องเที่ยวจากการขยายตลาดมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริม วิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยและในยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวผ่านการบริหารความสัมพันธ์เครือข่ายและการส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยว ในประเด็นของการสร้างความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ โดยแผนยุทธศาสตร์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีบริบทที่เกี่ยวข้องกับกรมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยวหรือรายจ่ายของนักท่องเที่ยว จากการขยายตลาด โดยกรมการท่องเที่ยวต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับการขยายตลาดทางการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น และยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวผ่านการบริหารความสัมพันธ์ เครือข่ายและการส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยว โดยกรมการท่องเที่ยวมีบทบาทเป็นหนึ่งในเครือข่ายทางการท่องเที่ยวที่ต้องมีการทำงานร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

จากข้อมูลข้างต้น การท่องเที่ยวนอกจากจะมีประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้วยังมีประโยชน์ทางด้านสังคมซึ่งจะช่วยให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทย ในลำดับต้นก่อให้เกิดการสร้างงานและกระจายรายได้ไปยังภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจในภาพรวม อย่างไรก็ตาม การมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวกระแสหลักเพื่อให้อัตราการเติบโตของรายได้รวมทางการท่องเที่ยวเติบโตอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม

ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยตรง อีกทั้งการขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการไม่ได้รับการกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมสู่ชุมชนท้องถิ่นจะส่งผลให้การท่องเที่ยวไม่สามารถพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2560) ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงมีความสำคัญอย่างมาก โดยองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้จัดทำเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งมีองค์ประกอบที่ชุมชนสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2. ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 3. ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และ 5. ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สามจังหวัดชายแดนใต้เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อาทิเช่น ป่าบลาฮาฮาของจังหวัดยะลาและป่าฮาลาบาลาของจังหวัดนราธิวาสที่เป็นพื้นที่ติดชายแดนกับประเทศมาเลเซีย สามจังหวัดชายแดนใต้มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่มากมายที่สวยงาม อาทิเช่น หาดแห่แห่ อ่าวมะนาว น้ำตกทรายขาว น้ำตกละออรุ่ง สวนดอกไม้เมืองหนาวเบตง เป็นต้น พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้เป็นพื้นที่พหุวัฒนธรรมมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ มีแหล่งประวัติศาสตร์มากมาย จึงทำให้มีความโดดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรม โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนใต้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเพียบพร้อมด้วยแหล่งประวัติศาสตร์ที่ยาวนานตั้งแต่อดีต มีวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีอาหารที่หลากหลายและเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ ทั้งผืนป่า สายน้ำ และท้องทะเล มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย นอกจากนี้ ชาวปัตตานียังมีความเป็นมิตรกับผู้มาเยือน นับเป็นอีกจังหวัดที่งดงามด้วยวิถีชีวิตของผู้คนและสภาพภูมิประเทศ เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเห็นได้ว่าจังหวัดปัตตานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและสำคัญ ซึ่งปัจจุบัน ยังคงได้มีการสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีวัฒนธรรมวิถีชีวิตท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญของการท่องเที่ยว ความโดดเด่นที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลบานา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ อาทิ เช่น แหลมนก สะพานไม้บานา ล่องเรือชมป่า โกงกาง และเกลือหวานบานา อย่างไรก็ตาม พื้นที่ตำบลบานายังคงมีปัญหาในพื้นที่บ้านแหลมนก หมู่ 9 ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวยังพบปัญหาในเรื่องขาดแคลนนักท่องเที่ยวเนื่องจากไม่มีการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวและยังขาดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังขาดการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการ การท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เพื่อเกิด การแก้ไขปัญหาในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน สร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัย เชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการจัดการการท่องเที่ยวที่มีความ ยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน แหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วน ตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนแหลมนก หมู่ 9 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนแหลมนก นอกจากนั้นได้ศึกษาในด้านของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่ม ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ คือ

ประชากรเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนชุมชนแหลมนก หมู่ 9 จำนวน 1361 คน

ประชากรเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ประกอบการ ท่องเที่ยวและนักปราชญ์ชุมชน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือน มิถุนายน - ตุลาคม พ.ศ. 2567

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบนาต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลม
นง ตำบลบนา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล
บนาในพื้นที่ชุมชนแหลมนง ตำบลบนา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
3. องค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว
4. ประชาชนเกิดรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
5. องค์การบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมกับประชาชน

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาท หมายถึง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบนาในการจัดการท่องเที่ยวใน
พื้นที่แหลมนง ตำบลบนา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลบนา อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี
3. การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดการท่องเที่ยวในชุมชนโดยการจัดการให้มีการแก้ไข
พัฒนาให้มากขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่
4. การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ ปฏิบัติร่วมกัน ติดตาม
วิเคราะห์ และประเมินงาน ของประชาชน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้
5. ประชาชน หมายถึง บุคคลทั่วไปที่ได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบลบนา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งในบทนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 2.2 ลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 2.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2.4 องค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น
- 2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) หมายถึง การท่องเที่ยวที่ชุมชนมีการดำเนินการเองนับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการและการติดตามผล เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชน และเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง (ดร.รชนี เอมพันธุ์, 2550) การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีหลักประการที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยวต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและทรัพยากรการท่องเที่ยว ในทั้งบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ใกล้เคียง
- 2) การท่องเที่ยวต้องมีความยั่งยืน ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในสถานที่ท่องเที่ยว
- 3) ประชาชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจังตั้งแต่ ร่วมคิด ร่วมทำงานและร่วมประเมินผลติดตาม

4) การท่องเที่ยวนำรายได้หรือประโยชน์อื่นๆ มาสู่ชุมชนและเกิดการกระจายรายได้ดังกล่าว
 อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันมากที่สุด

5) การท่องเที่ยวให้ประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ทั้งยังก่อให้เกิดจิตสำนึกในการท่องเที่ยวที่
 ดี และทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจในชุมชนท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนท้องถิ่น
 ดูแลจัดการ

พร้อมกันนี้การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการ
 การท่องเที่ยว และผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่คิดวางแผนดำเนิน การตัดสินใจดำเนินการ
 ต่างๆ การประเมินผลโครงการและการรับผลประโยชน์ โดยคำนึงความสามารถในการรองรับของ
 ธรรมชาติเป็นสำคัญ ชุมชนแต่ละแห่งล้วนมีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ทั้งนี้
 ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชุมชนนั้นมีอยู่นั้นมีอยู่ บางชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยว
 ทางธรรมชาติอันได้แก่ น้ำตก ป่าเขาลำเนาไพร รวมทั้งสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่หลากหลายชนิด บางชุมชนมี
 ความโดดเด่นในด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อัน ได้แก่ วัดวาอารามและโบราณสถานทาง
 พุทธศาสนา หรือมีประวัติศาสตร์ทางท้องถิ่นที่น่าสนใจ รวมทั้งมีร่องรอยทางด้านโบราณคดีปรากฏให้
 เห็น ขณะที่บางชุมชนมีข้อเด่นด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ มีวิถี
 ชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวสามารถนำมาแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เป็นอย่างดี (พลอยศรี โปราณนันทน์, 2544)

ในการเตรียมความพร้อมของชุมชน ชาวบ้านได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีและ
 ข้อเสียของการท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบในด้านบวกและด้านลบ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้รับ
 ความรู้ถึงปัญหาร่วมกัน และช่วยกันหาวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทั้งนี้เพื่อปรับแนวทางการจัดการการ
 ท่องเที่ยวให้เหมาะสมอันจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบทั้งในด้านบวกและ
 ลบน้อยที่สุดและเป็นการส่งเสริมให้ประชากรในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความมั่นคงทาง
 เศรษฐกิจอีกทั้งยังรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประชากรแต่ละ
 ชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในกานจัดการการท่องเที่ยวด้วยการใช้
 ทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน อันเป็นการจัดการการ
 ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สำคัญ ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการท่องเที่ยว
 โดยมุ่งเน้นการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โบราณสถานทาง
 ประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งส่งเสริมการรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และการรื้อฟื้นภูมิปัญญา
 ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว
 (รวิไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2547)

พจนาน สวนศรี (2546) ยกประเด็น “การประชุมเอิร์ธ ซัมมิท” หรือการประชุมสุดยอด
 สิ่งแวดล้อมโลก ที่กรุงริโอ เดอ เจเนโร เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2535 ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาที่

ยั่งยืน และก่อให้เกิดกระแสสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการด้วยกัน ดังนี้

- 1) กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก
- 2) กระแสของตลาดการท่องเที่ยว มีปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม อันเป็นประเด็นหลักของสังคมโลกเพิ่มขึ้น
- 3) กระแสการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในความหมายของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจากประชาชนระดับรากหญ้า เพื่อบรรลุแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ชุมชนได้ดำเนินการเองตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการและติดตามผล เพื่อสร้างการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ปกป้องสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการกระจายรายได้ในชุมชนอย่างยุติธรรม และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง (ดร.ชนี เอมพันธุ์, 2550) การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงมีหลักการสำคัญดังนี้ 1) การท่องเที่ยวต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อชุมชนและทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) การท่องเที่ยวต้องมีความยั่งยืน ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในสถานที่ท่องเที่ยว 3) ประชาชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจังตั้งแต่ ร่วมคิด ร่วมทำงานและร่วมประเมินผลติดตาม 4) การท่องเที่ยวนำรายได้หรือประโยชน์อื่น ๆ มาสู่ชุมชนและเกิดการกระจายรายได้ดังกล่าวอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันมากที่สุด 5) การท่องเที่ยวให้ประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ทั้งยังก่อให้เกิดจิตสำนึกในการท่องเที่ยวที่ดี และทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจในชุมชนท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนท้องถิ่นดูแลจัดการเป็นที่ประจักษ์ถึงสถานที่ท่องเที่ยวทั้งในวัดต่างๆ ของชุมชนมีที่แสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติของการเดินทางขึ้นพื้นฐานที่ชุมชนมี

2.2 ลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ต้องครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญโดย ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2548) ได้นิยามองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว ประเด็นสำคัญของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น คือ ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Tourism Carrying Capacity) เพื่อให้ทรัพยากรท่องเที่ยวยังคงอยู่ได้อย่างยั่งยืนโดยไม่เสื่อมลงไปอย่างถาวร และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นตามมา การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวจึงดำเนินการตามหลักการต่างๆ ได้แก่

1) การประเมินคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความสนใจเฉพาะด้านของนักท่องเที่ยวที่มีต่อธรรมชาติ วิถีชีวิตท้องถิ่นและการอนุรักษ์

2) การจัดการเพื่อรักษาคุณค่าความสำคัญในความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ให้ได้

3) ต้องมีการจำแนกเขตการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและการรักษาระบบนิเวศ รวมไปถึงถึงการกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขการใช้พื้นที่ต่างๆ

4) แสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

5) ต้องมีการประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว

6) ต้องมีการติดตามตรวจสอบและประเมินสถานภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านการตลาดและนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นมีพฤติกรรมที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปที่ต้องการเรียนรู้ชีวิตและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นโดยพยายามที่ใช้ชีวิตอย่างที่คนในท้องถิ่นนั้นทำหรือเป็นอยู่ เช่น การกินการพักบ้านของคนในชุมชน ร่วมทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ชอบที่จะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านสังคม การเมือง และการพัฒนาสังคมหรือมีความสนใจพิเศษด้าน มานุษยวิทยาหรือสิ่งแวดล้อม และต้องการที่จะสนับสนุนเพื่อการท่องเที่ยวที่คนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงเป็นนักท่องเที่ยวที่พร้อมปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นนั้นและไม่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในลักษณะเช่นเดียวกับถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่หรือคุ้นเคย หรือในลักษณะที่ได้รับการบริการในเมืองใหญ่หรือแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ โดยทั่วไป

3) การบริการด้านต่างๆ การบริการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ครอบคลุมการบริการที่เกี่ยวข้องกับที่พัก อาหาร ยานพาหนะขนส่งนักท่องเที่ยว ตลอดจนการบริการกิจกรรมท่องเที่ยวการนำเที่ยวและการสื่อความหมายธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว ในบางแห่งการบริการเรื่องที่พักหรืออาหารอาจไม่จำเป็น ขึ้นอยู่กับสภาพหรือลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว การบริการด้านต่างๆ ที่มีโอกาสสร้างรายได้แก่ประชาชนท้องถิ่น เช่น บริการที่พัก อาหาร ยานพาหนะ และมัคคุเทศก์นั้น ต้องให้ประชาชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการต่างๆ ในภาคบริการดังกล่าว เช่น จัดที่พักที่สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือจัดที่พักในบ้านของชาวบ้าน เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวเดินป่า และเป็นนักสื่อความหมายธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม การบริการด้านต่างๆ ต้องสอดคล้องกับหลักการของการจัดการการท่องเที่ยวข้ออื่นๆ เช่น การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีขนาดเล็ก และกลมกลืนกับการรักษาสภาพแวดล้อมท้องถิ่นนั้น การบริการอาหารไม่ควรนำเนื้อสัตว์ป่ามาประกอบอาหารให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น และไม่พยายามเปลี่ยนแปลงสภาพของวิถีชีวิต

หรือธรรมชาติเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาจากสภาพแวดล้อมในเมืองที่มีความสุขสภาพตามความคุ้นชิน แต่ควรเน้นการบริการที่สะอาด ประหยัดและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน

4) การบริหารจัดการ จัดได้ว่าเป็นแกนหรือกลไกสำคัญในการควบคุมดูแลและจัดการให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการนี้ ประกอบด้วย องค์กรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมไปถึง แผนงาน โครงการ มาตรฐานและกฎระเบียบต่างๆ ในการควบคุมดูแลให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องและยังเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ

กล่าวโดยสรุป การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ต้องครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญโดย ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2548) ได้ นิยามองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเด็นสำคัญในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นคือศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในการดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมทั้งกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม 2) การตลาดและการจัดการนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีพฤติกรรมแตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไปที่ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นโดยพยายามใช้ชีวิตแบบที่คนในท้องถิ่นทำ หรือใช้ชีวิต 3) บริการต่างๆ บริการการท่องเที่ยวชุมชน ครอบคลุมบริการที่เกี่ยวข้องกับที่พัก อาหาร และยานพาหนะในการขนส่งนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งจัดกิจกรรมท่องเที่ยว นำเที่ยว และสื่อสารความหมายของธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว บริการต่างๆ ที่มีโอกาสสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น 4) การจัดการ ถือเป็นแกนหรือกลไกสำคัญในการควบคุม กำกับดูแล และบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตามวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการนี้ประกอบด้วยองค์กรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึง แผนงาน โครงการ มาตรฐาน และกฎระเบียบ ในการควบคุมดูแลการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักการที่ถูกต้องและยังเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นด้วยการจัดการ

2.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Creighton (2005) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนว่า คือ กระบวนการ ความกังวล ความต้องการ และคุณค่าของประชาชน ที่ได้ถูกรวบรวมไว้ในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐและกระบวนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ผ่านการติดต่อสื่อสารแบบสองช่องทาง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นในภาพรวมและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน

Arnstien (1969) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร

นิคม ผัดแสน (2540) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้คิดค้นแนวทางขึ้นเอง เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ เช่น แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ

รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, ราเมศร์ พรหมชาติ และ อารีรัตน์ สมานคุณณี (2550) ได้ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของชุมชนหมายถึง บทบาทของชุมชนในการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติตามแผน ร่วมกันได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาค และร่วมกันบำรุงรักษาทรัพยากรอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์กับท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนร่วมกันคิด วางแผน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยมักพึ่งตนเองจากทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่ในพื้นที่ จึงต้องมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.3.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1977, pp. 7 – 26) กล่าวถึงกรอบในการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมว่า มีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น 3 มิติได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (what participation are we concerned with?) หรือเรียกอีกอย่างว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้สร้างกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (participation in implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (participation in benefits) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (whose participation are we concerned with?) ในส่วนนี้ มีคำที่ใช้ในความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (popular participation) Cohen and Uphoff ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น
2. ผู้นำท้องถิ่น
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (how is participation occurring within the project?) ในมิตินี้มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็นด้วยกันคือ

1. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับแรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง และแรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมาจากที่ใด

2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กร การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม

3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมและช่องของกิจกรรม

4. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ การให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ใช้หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย และได้พบว่า แท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดนโยบาย เพราะท้ายที่สุดของการกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจและการตัดสินใจนี้เองจึงเป็นเหตุเบื้องต้นของการกำหนดนโยบาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเสมือนหนึ่งเป็นการขัดเกลานโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของ ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ แล้วกระบวนการการมีส่วนร่วมน่าจะเริ่มจาก 1. การมีส่วนร่วมใน

การตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล

เมตต์ เมตต์การุญจิต (2553) ได้กล่าวถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่มีความสอดคล้องกับ ทรวงูฒิ เรื่องวาทศิลป์ แต่ได้เพิ่มบางประเด็นที่เห็นว่ายังมีข้อบกพร่องและอาจจะเสริมประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเริ่มจาก 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ 2. มีส่วนร่วมในการวางแผน 3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 5. มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 6. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของการมีส่วนร่วมมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

2.3.3 ระดับการมีส่วนร่วม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544) แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 7 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ไม่มีส่วนร่วมเลย เป็นลักษณะที่ทางหน่วยงานของรัฐเข้าไปดำเนินการให้ประชาชนทั้งหมด หรือบางครั้งบังคับประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยไม่มีทางเลือกเลยได้เพราะประชาชนเกรงความผิดที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเกรงว่า จะต้องสูญเสียผลประโยชน์บางประการเช่น การถูกปรับการถูกเพ่งเล็งจากราชการและถ้าหลีกเลี่ยงได้ประชาชนจะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ระดับที่ 2 มีส่วนร่วมน้อยมาก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะมีสิ่งล่อใจ หรือผลประโยชน์บางประการที่จะได้รับ เช่น ได้รับเงินตอบแทนจากการใช้แรงงาน ได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาออกสถานที่การได้มีชื่อเสียง ฯลฯ แต่ตัวประชาชนเองมิได้มีความเลื่อมใสต่อกิจกรรม ดังนั้นเมื่อไรก็ตามที่ประชาชนเห็นว่าตนเองไม่ได้รับประโยชน์เพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ก็จะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ระดับที่ 3 มีส่วนร่วมน้อย ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะถูกชักจูงใจ โดยโฆษณาประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มุ่งเน้น เห็นถึงผลดีและผลประโยชน์ที่จะได้รับซึ่งไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่น และประชาชนมิได้มีส่วนเสนอความเห็นใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะได้รับผลประโยชน์อาจให้ความร่วมมือต่อไป

ระดับที่ 4 มีส่วนร่วมปานกลาง ทางราชการจะทำการสอบถามประชาชนถึงความ ต้องการของท้องถิ่น และสภาพข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่แล้วทางราชการจะนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้ไปทำการ กำหนดแผนงานเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม ซึ่งแผนงานที่กำหนดขึ้นนี้บางครั้งอาจไม่ตรงตามความประสงค์ของประชาชนได้

ระดับที่ 5 มีส่วนร่วมค่อนข้างสูง ทางราชการจะมีการยอมรับให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมค่อนข้างสูงโดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาความประสงค์ของประชาชน แต่การตัดสินใจในการกำหนดแผนงานจริงๆ ยังขึ้นอยู่กับอำนาจและหน้าที่ของทางราชการ

ระดับที่ 6 มีส่วนร่วมสูง ทางราชการจะเปิดโอกาสอย่างมากให้ประชาชนแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีส่วนร่วมจากประชาชนโดยใกล้ชิด การดำเนินการขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของประชาชนเองว่า จะแก้ไขปัญหามุมชนอย่างไร

ระดับที่ 7 มีส่วนร่วมในอุดมคติประชาชนในท้องถิ่นจะร่วมมือดำเนินการด้วยตนเอง โดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการ เป็นการอาศัยพื้นฐานความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง จึงได้รับการร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดีทางราชการอาจเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ของการช่วยเหลือ หรือสนับสนุนสิ่งที่เกินความสามารถของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 7 ระดับ คือ ไม่มีส่วนร่วมเลย มีส่วนร่วมน้อยมาก มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมค่อนข้างสูง มีส่วนร่วมสูง และมีส่วนร่วมในอุดมคติประชาชนในท้องถิ่นจะร่วมมือดำเนินการด้วยตนเอง

2.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระมหากษัตริย์ สิริวิมล, บัณฑิต มณีแสง ,ภณทิลา น้อยเจริญ (2563) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมีหน้าที่ในการสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ บทบาทในการพัฒนาการท้องถิ่นที่ เช่นกันถือเป็นบทบาทหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดึงความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในชุมชนมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งสร้างรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นได้ดั่งนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโดยกระตุ้นประชาชนในท้องถิ่นตระหนักและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นอันดีไว้ให้กับคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในลักษณะการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้จะต้องพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชาชนในท้องถิ่นเรื่องการให้บริการทางการท่องเที่ยวท่องเที่ยวชุมชน พร้อมกับการสร้างและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และที่สำคัญต้องเอาจริงเอาจังกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ครบวงจรและเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

และที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจริงจังกับการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในลักษณะที่สร้างงาน

2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

2.5.1 ความหมายของบทบาท

บัณฑิต ชนะชัย (2533) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบและอื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดไว้ บทบาทความหมายนี้คำนึงถึงบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปที่หน้าที่อันควรกระทำ

2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเองที่คิดและทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่จะกระทำโดยให้ความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ แนวทางอันบุคคลแต่ละคนที่จะกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

ภิญโญ สาร (ม.ป.ป. : 304) ให้ความหมายบทบาท สิ่งที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งตำแหน่งหนึ่งถูกอื่นคาดหวังให้กระทำที่เรียกว่า บทบาทหน้าที่ ซึ่งกำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งซึ่งบุคคลผู้นั้นคุ้มครองอยู่ หรือหมายถึงหน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องกระทำ

อมารา พงศาพิชญ์ (ม.ป.ป. : 91-92) ได้ให้ทัศนะว่า บทบาท คือ อิทธิหน้าที่ในการประพฤติปฏิบัติที่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง เช่น บทบาทของพ่อก็คือหน้าที่เลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดี และบทบาทของลูกก็คือ เคารพเชื่อฟังพ่อแม่และทำตัวเป็นคนดี

กล่าวโดยสรุป บทบาท หมายถึง ข้อกำหนดทางสังคมที่ครอบคลุมถึงความคาดหวัง หน้าที่ ความสำเร็จ และข้อห้ามที่เชื่อมโยงกับตำแหน่งหรือสถานภาพทางสังคม ซึ่งบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังรวมถึงความคดและการกระทำของบุคคลเมื่ออยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ โดยบทบาทเป็นการกระทำที่สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมและสิทธิหน้าที่ที่บุคคลมีต่อผู้อื่นในสังคมตามสถานภาพตนเอง

2.5.2 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พระมหาจ้านงค์ สิริวัฒน์, บัณฑิต มณีแสง, และภิญโญ น้อยเจริญ, (2563) ดังนั้นเพื่อให้ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีลักษณะดังนี้

1. บทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ สมาชิกในชุมชนต้องควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งร่วมกันกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ในการพัฒนาและบริหารจัดการ

2. บทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมคนในท้องถิ่น (เสาวลักษณ์ สมสุข, 2549: 5) เสนอแนวคิดทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นรากฐานสำคัญใน

การพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน โดยเสนอว่าทุนทางสังคมและวัฒนธรรม (ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม) เป็นทุนนามธรรมแต่มีความสำคัญ ทุนทางสังคมมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชนและชุมชน โดยเน้นความสัมพันธ์บนพื้นฐานของแนวทางปฏิบัติที่สร้างความสามัคคี

3. บทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นรายได้เสริม สร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชุมชนและคนในพื้นที่ที่เป็นเจ้าของพื้นที่นั้น สร้างรายได้มหาศาลให้กับคนในท้องถิ่น ในการสร้างอาชีพเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สร้างงานให้กับคนในชุมชน ชุมชนยังเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงความสะอาดและสุขอนามัย

4. บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน อีกทั้งยังสร้างการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ข้อบัญญัติเทศบาลว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าด้วย ระบุประเภทและขนาดของโครงการหรือธุรกิจที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ฎระเบียบ และแนวปฏิบัติในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ก่อนที่จะรวมไว้ในแผนพัฒนาระยะ 3 ปี พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น

5. บทบาทการพัฒนาศักยภาพภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว (เชิดชาย ช่วยบำรุง, 2552: 39) เสนอแนวคิดชุมชนเข้มแข็ง 'กลไกการขับเคลื่อน' สู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการที่คนในชุมชนต่างๆของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น 'องค์กรชุมชน' ด้วยการเรียนรู้ การจัดการและแก้ไขปัญหาาร่วมกันในชุมชนแล้วส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน แนวคิดชุมชนเข้มแข็งมีความสำคัญมาก เพราะหาก 'กลไก' การจัดการเข้มแข็ง จะสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวไปในทิศทางที่ถูกต้อง และก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด

6. บทบาทการสร้างและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ได้รับความสะดวกสบายและสนุกสนาน ซึ่งเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทุกคน สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร และความบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ทำให้ชุมชนมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรจะมีลักษณะดังนี้ 1. บทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน 2. บทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว 3. บทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน 4. บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน 5. บทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว 6. บทบาทการสร้างและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนพล จันทร์เรืองฤทธิ์ (2562) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำจันทบูร อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูร ในลักษณะของการท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีชีวิตของประชากรในชุมชน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนริมน้ำจันทบูร จังหวัดจันทบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในการพัฒนาชุมชนริมน้ำจันทบูรให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการร้านค้า และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชน จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สังเกตการณ์ภายในชุมชนและ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเริ่มจากผู้นำชุมชนวางแผนที่จะพัฒนาชุมชนภายใต้แนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการขอการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐคือ กระทรวงพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี หลังจากนั้นได้มีการระดมเงินเพื่อนำเงินมาพัฒนา ซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้าง ชุมชนริมน้ำจันทบูร โดยผู้ที่มีส่วนได้เสียคือผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการร้านค้า ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน รวมทั้งผู้คนภายนอก ชุมชนที่มีความประสงค์จะช่วยเหลือชุมชนริมน้ำจันทบูรในการพัฒนาพื้นที่

พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2557) ทำการศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา บ้านโคกโคคร จังหวัดพังงาพบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกโคครมีศักยภาพทางการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริการและการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกโคครคือ ศักยภาพทางการท่องเที่ยว กระบวนการคิดแบบยั่งยืน ในด้านการมีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความยั่งยืนของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ตลอดจน การรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งตัวผู้นำชุมชนที่มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชน ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โฆษิต ไชยประสิทธิ์และ มนัสสินี บุญมีศรีสง่า ที่พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญทรัพยากรธรรมชาติ และการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่ในขณะเดียวกันทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเหล่านี้ มีความเปราะบางต่อการได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

บุญพา คำวิเศษณ์ (2557) ศึกษาเรื่องข้อมูลพื้นฐานที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัด

พังงา และเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ประชากรคือชาวบ้านที่อาศัยในหมู่ที่ 10 ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา จำนวน 226 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 187 ครัวเรือนโดยใช้การสุ่มแบบเป็นระบบ ด้วยวิธีสุ่มแบบบ้านเว้นบ้านจากผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชน จัดเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิและ ทุติภูมิเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสำรวจ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า (1) ข้อมูลพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยว ของหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา มีประชากรเพศหญิงมากกว่าเพศ ชาย มีอายุระหว่าง 30-40 ปีประกอบอาชีพรับจ้างและทำธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.5 ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โคกกลอย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวคือร้านอาหาร ทางเดินศึกษา ธรรมชาติห้องน้ำสาธารณะ ศาลานั่งพัก ระบบรักษาความปลอดภัยมีแหล่งน้ำดื่มนำใช้สะดวก ประปา ท้องถิ่น ประปาภูมิภาค บ่อน้ำดื่มและน้ำจากแหล่งธรรมชาติและ (2) แนวทางการบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในด้านการท่องเที่ยวของ ชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($X = 4.43$) โดยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.51$) รองลงมาคือด้านสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักแรม ด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจ ของชุมชน ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมบริการเบ็ดเตล็ดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (X) เท่ากับ 4.43, 4.43, 4.41, และ 4.37 ตามลำดับ

เมทิกา พ่วงแสง และอรจิรา ธรรมไชยงกูร (2567) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วม ร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัด กาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการ ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และ 3) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร และความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ข่าวสาร ส่วนใหญ่ รับรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์ ร้อยละ 90.25 และความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการ ท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก และ 3) กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้พบว่า ความรู้ความเข้าใจ ($r=.849$) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($r=.969$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับมากกับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาทฤษฎีแนวคิด ผู้วิจัยได้สรุปว่าจะดำเนินการศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานได้แก่ การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้แนวคิด ทฤษฎี ดังนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2. ลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3. ความหมายของการมีส่วนร่วม 4. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว 5. องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น 6. บทบาทขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สมมุติฐาน

1. อายุส่งผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
2. เพศส่งผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
3. ศาสนาส่งผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
4. สถานะการสมรสส่งผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
5. การศึกษาส่งผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
6. อาชีพส่งผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
7. รายได้ต่อเดือนส่งผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการการท่องเที่ยว

1. บทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน
2. บทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว
3. บทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน
4. บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน
5. บทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว
6. บทบาทการสร้างและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

ประชาชนชุมชนแหลมนก

1. อายุ
2. เพศ
3. ศาสนา
4. สถานะการสมรส
5. การศึกษา
6. อาชีพ
7. รายได้ต่อเดือน

การมีส่วนร่วมของประชาชน

1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ
3. มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบนาในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบนา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษา บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งในบทนี้กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ระยะเวลาการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการศึกษามีดังนี้

3.1.1 ศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในชุมชนแหลมบก หมู่ 9 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 1361 คน (สารีพะห์ สรีวาจา, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างมาตราส่วนตารางเครจซี่และมอร์แกน ดังตารางต่อไปนี้

ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง
10	10	100	80	280	162	800	260	2,800	338
15	14	110	86	290	165	850	265	3,000	341
20	19	120	92	300	169	900	269	3,500	346
25	24	130	97	320	175	950	274	4,000	351
30	28	140	103	340	181	1,000	278	4,500	354
35	32	150	108	360	186	1,100	285	5,000	357
40	36	160	113	380	191	1,200	291	6,000	361
45	40	170	118	400	196	1,300	297	7,000	364
50	44	180	123	420	201	1,400	302	8,000	367
55	48	190	127	440	205	1,500	306	9,000	368
60	52	200	132	460	210	1,600	310	10,000	370
65	56	210	136	480	214	1,700	313	15,000	375
70	59	220	140	500	217	1,800	317	20,000	377
75	63	230	144	550	226	1,900	320	30,000	379
80	66	240	148	600	234	2,000	322	40,000	380
85	70	250	152	650	242	2,200	327	50,000	381
90	73	260	155	700	248	2,400	331	75,000	382
95	76	270	159	750	254	2,600	335	100,000	384

ภาพประกอบที่ 1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน

(ที่มา : Robert V.Krejcie and Earyle W.Morgan. 1970 อ้างใน ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543)

ดังนั้นสรุปได้ว่า จากประชากรจำนวน 1,361 คน ได้ตรงกับขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกนทั้งหมด 297 คน อ้างอิงจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน

3.1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 8 คน ได้แก่

1. ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบด้วย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบานา ผู้อำนวยการการศึกษาธิการ และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
2. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 4 คน
3. นักปราชญ์ชุมชน จำนวน 1 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1.1 การศึกษาเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ และผลวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานะการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.2.1.2 เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ศึกษาแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ คณะผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และนักปราชญ์ชุมชน ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถาม บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบคำถามต่อคณะผู้ศึกษาสมบูรณ์ครบถ้วน

2. ศึกษาแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คณะผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าแหล่งข้อมูลภายในจากเอกสาร หนังสือ วารสาร รายงานวิจัย และข้อมูลอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษา ดังนี้

3.2.2.1 เครื่องมือเชิงปริมาณ

เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

1. ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางและขอบเขตในการออกแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของศึกษา

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่า ครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยเฉพาะในส่วนของคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบนาในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบนา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยการหาค่า IOC: The Index of Item Objective Congruence เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) โดยตรวจสอบความครอบคลุมของข้อความ ความถูกต้อง และความชัดเจนของข้อความ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นและให้คะแนนความแม่นยำตรงสอดคล้องว่าคำถามนั้นตรงตามข้อบ่งชี้ที่กำหนดไว้ 3 ระดับ คือ

ให้คะแนน +1 ข้อคำถามมีความเหมาะสม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจในข้อคำถาม

ให้คะแนน 1 ข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม

แล้วนำคะแนนแต่ละข้อคำถามมาวิเคราะห์หาค่า IOC โดยมีเกณฑ์ตัดสินที่ยอมรับได้ที่ 0.50-1.00 ขึ้นไป (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี, 2554: 114-115)

5. ผู้ศึกษาปรับปรุงแบบสอบถาม และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้สำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2.2.2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Portocol) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบนาต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแหลมนก ตำบลบนา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. กำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการให้ครอบคลุมกรอบการศึกษาค้นคว้า
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้อง และให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการเก็บรวมข้อมูลในการศึกษา ดังนี้

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้ศึกษาได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมและดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อนำผลการตอบไปวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถาม จำนวน 297 ชุด โดยผู้วิจัยลงพื้นที่การสุ่มแบบบังเอิญและการสุ่มแบบเจาะจง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ประสานงานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล นัดหมาย และให้แบบสัมภาษณ์แก่ผู้ให้ข้อมูลเพื่อเตรียมข้อมูลในการสัมภาษณ์
2. ลงพื้นที่ตามนัดหมาย โดยผู้วิจัยมีเครื่องมือ โทรศัพท์ เครื่องอัดเสียง สมุด ปากกา เพื่อบันทึกและใช้แบบสัมภาษณ์ในการสอบถามในแต่ละประเด็นต่างๆ
3. นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และนำมาเขียนในรายงานวิจัย

3.4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การดำเนินการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ

เลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยใช้สถิติ ค่าความถี่/ค่าร้อยละ/ค่าเฉลี่ย/ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน/ ค่า T-Test และ One-Way Anova

ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ โดยอธิบายค่าเฉลี่ย ค่า ร้อยละ ค่า (x) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์มาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มาก

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง น้อย

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ดังนั้น จากการใช้เกณฑ์มาตราส่วนประมาณ 5 ระดับข้างต้น โดยใช้เกณฑ์ของ Likert scale ในการหาค่าเฉลี่ยจะสามารถแปลผลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์สรุปด้วยการนำผลการวิจัยมา อภิปรายเชิงพรรณนา

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการตาม ขั้นตอนดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้มาจัดเก็บและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
- 2) นำข้อมูลที่ได้แยกหมวดหมู่
- 3) ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา
- 4) นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบพรรณนา

3.5 ระยะเวลาการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือน มิถุนายน - ตุลาคม พ.ศ. 2567

บทที่ 4

ผลการการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ผู้วิจัยจึงขอแสดงผลการวิจัยตามกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

1.1 บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง

1) บทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้มีการสร้างกระบวนการประชาคมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น แนวคิด หรือความต้องการต่าง ๆ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นระหว่างกัน ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานากำลังดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยการสอบถามความคิดเห็นของประชาชน จากนั้นจะนำข้อเสนอและความคิดเห็นที่ได้รับมาประมวลผลเพื่อใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาที่จะดำเนินการในแต่ละปี

“ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้มีการจัดประชาคมในทุก ๆ ปี เพื่อการดำเนินงานเป็นไปตามความต้องการของชุมชน” (สารีพะห์ ศรีวาจา, 2567)

“ทาง อบต. ได้มีการจัดทำประชาคมก่อนทำแผนพัฒนาทุก ๆ ปี เพื่อทราบถึงความต้องการของชุมชนทาง อบต. จะได้กำหนดแผนการทำงานได้ตามความต้องการของชุมชนได้สะดวกยิ่งขึ้น” (สมพร นิลพันธ์, 2567)

ขณะนี้องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้ดำเนินการพูดคุยและเจรจากับกรมธนารักษ์เกี่ยวกับการใช้พื้นที่สะพานปูน ซึ่งกระบวนการเข้าได้เสร็จสิ้นแล้ว บริเวณดังกล่าวมีโครงการที่จะพัฒนาเป็นจุดจอดเรือสำราญขนาดใหญ่ โดยจะมีนักลงทุนเข้ามาดำเนินการนำเรือสำราญเข้าพื้นที่ โครงการนี้จะจัดให้มีการนำผู้โดยสารล่องเรือเพื่อชมทัศนียภาพถึงอำเภอยะหริ่ง พร้อมรับประทานอาหารในพื้นที่ท้องถิ่น และเข้าพักในโรงแรมภายในจังหวัด ทั้งนี้ รายได้และเม็ดเงินทั้งหมดจากโครงการจะหมุนเวียนอยู่ในจังหวัด ซึ่งเป็นแนวคิดริเริ่มจากองค์การบริหารส่วนตำบลบานา

“ตอนนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้มีการพูดคุยกับทางกรมธนารักษ์เพื่อใช้พื้นที่สะพานปูน เป็นโครงการที่จะพัฒนาเป็นจุดจอดเรือขนาดใหญ่ ซึ่งกระบวนการเช่าสถานที่เสร็จสิ้นแล้ว จะมีนักลงทุนเข้ามาดำเนินการนำเรือสำราญเข้าพื้นที่ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน” (บุญยง พงษ์สุชาติ, 2567)

องค์การบริหารส่วนตำบลบานามีหน้าที่ในการอนุรักษ์และอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมอีเว้นท์ในพื้นที่ โดยสามารถจัดกิจกรรมได้แก่ กิจกรรมจิตอาสาของหน่วยงานราชการ การนำเสนอสินค้า เช่น งานมอเตอร์โชว์ หรือกิจกรรมที่บริษัทต่าง ๆ จัดขึ้น เช่น การเปิดตัวสินค้าของบิ๊กซี เป็นต้น

“ทาง อบต. บานา ได้ทำหน้าอนุญาตให้แหล่งท่องเที่ยวหรือลานนกระยางให้กับหน่วยงานภายนอกเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับพ่อค้าแม่ค้าในท้องถิ่นได้อีกด้วย” (สาริพะห์ ศรีวาจา, 2567)

กล่าวโดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้จัดกระบวนการประชาคมในชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน รวมถึงได้เริ่มดำเนินการเจรจากับกรมธนารักษ์เกี่ยวกับการใช้พื้นที่สะพานปูน ซึ่งโครงการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวจะถูกเปลี่ยนเป็นจุดจอดเรือสำราญขนาดใหญ่ พร้อมทั้งดึงดูดนักลงทุนในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวที่ครอบคลุมตั้งแต่การล่องเรือชมทัศนียภาพไปยังอำเภอยะหริ่ง รวมถึงการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยการรับประทานอาหารในพื้นที่และการเข้าพักในโรงแรมภายในจังหวัด นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังทำหน้าที่ในการอนุมัติให้หน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยกิจกรรมเหล่านี้สามารถเป็นได้ตั้งแต่กิจกรรมจิตอาสา การจัดแสดงสินค้าหรือกิจกรรมเปิดตัวสินค้าของบริษัทต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริมการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2) บทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว

แหลมนกระยางในอดีตเคยเป็นแหล่งทрудโทรมที่ก่อให้เกิดมลพิษทั้งทางน้ำและอากาศ เนื่องจากเป็นชุมชนแออัดที่มีการผลิตปลาเค็มและปลาแห้ง ซึ่งส่งผลให้น้ำเสียและกลิ่นไม่พึงประสงค์ สถานที่นี้ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับมลพิษมาเป็นเวลานาน จึงมีแนวคิดจากทางจังหวัดในการปรับปรุงพื้นที่เพื่อลดปัญหาดังกล่าวและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

การปรับปรุงภูมิทัศน์แหลมนกระยางจึงเกิดขึ้น โดยมุ่งหวังให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างความสุขให้กับประชาชน และกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการขายสินค้าพื้นเมือง อาหารทะเล และเกลือหวาน นอกจากนี้ยังเป็นจุดเช็คอินแห่งใหม่ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน

“อดีตหัวหน้าสำนักปลัดได้เสนอแนวคิดในการตั้งชื่อสถานที่นี้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีการโหวตเพื่อหาชื่อที่เหมาะสม สุดท้ายได้ข้อสรุปชื่อ "ลานนกระยาง" เนื่องจากใน

อดีตแหลมนกเคยเป็นที่อยู่อาศัยของนกกระยาง และเป็นแหล่งหาอาหารของนก แม้ปัจจุบันจะมีนกกระยางเหลือน้อย แต่ชื่อดังกล่าวยังคงมีความหมายและสัมพันธ์กับอดีต” (สาริพะห์ สรีวาจา, 2567)

“อยากให้ทาง อบต. มีการสร้างเครื่องเล่นหรือสร้างสิ่งดึงดูดที่อยากให้คนมาเที่ยว เพราะว่าช่วงนี้คนไม่ค่อยมาเที่ยว” (ชน, 2567)

สำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลบานาไม่ได้มีแผนฟื้นฟู โดยเฉพาะ แต่มีการบริหารจัดการเพื่อรักษาความสะอาดและไม่ให้พื้นที่เสื่อมโทรม ตอนนี้องค์การบริหารส่วนตำบลบานากำลังมีการปรับปรุงท่อน้ำ ตอนนี้มีคนค่อนข้างเสื่อมโทรมแล้วด้วยระยะเวลาการใช้งานนานและทรัพย์สินที่มีอยู่นั้นทรุดโทรม เนื่องจากอยู่ติดทะเลทำให้เหล็กขึ้นสนิมได้ง่าย องค์การบริหารส่วนตำบลบานาก็มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ได้ใช้งานได้ อันนี้เป็นแผนพัฒนาปรับปรุงในที่ตรงนั้น การบำรุงรักษา การรักษาไว้

นอกจากนี้ยังมีการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ และรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ด้วยเหตุนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานาจึงได้ประกาศมาตรการห้ามและกำหนดเวลาการเข้าบริการในพื้นที่ เพื่อรักษาความสงบและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชน

“อบต. ได้มีการสร้างมาตรการการเข้าใช้สถานที่ตามเวลาที่กำหนด เพราะว่าหลัง ๆ วัยรุ่นมารวมตัวกันในสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้เสียงดังรบกวนประชาชนในเวลากลางคืน” (แบโอะ, 2567)

กล่าวโดยสรุป ในอดีต แหลมนกกระยางเคยเป็นแหล่งทรุดโทรมที่มีมลพิษทางน้ำและอากาศ เนื่องจากเป็นชุมชนแออัดที่ผลิตปลาเค็มและปลาแห้ง ส่งผลให้น้ำเสียและมีกลิ่นไม่พึงประสงค์ จึงถูกรื้อเรียนมาเป็นเวลานาน ทางจังหวัดจึงมีแนวคิดในการปรับปรุงพื้นที่เพื่อลดปัญหาเหล่านี้และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน การปรับปรุงแหลมนกกระยางได้ดำเนินการเพื่อเปลี่ยนเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการขายสินค้าพื้นเมือง อาหารทะเล และเกลือหวาน ทั้งยังกลายเป็นจุดเช็คอินแห่งใหม่ที่จะช่วยสร้างรายได้ให้ชุมชน อดีตหัวหน้าสำนักปลัดเสนอให้ตั้งชื่อสถานที่นี้ว่า "ลานนกกระยาง" ตามประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่เคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกกระยาง แม้ปัจจุบันจะมีนกลือน้อย แต่ชื่อยังคงเชื่อมโยงกับอดีต องค์การบริหารส่วนตำบลบานามีการจัดการพื้นที่นี้ด้วยการรักษาความสะอาดและซ่อมแซมโครงสร้างต่าง ๆ เช่น ท่อน้ำที่เสื่อมโทรมจากการใช้งานและสภาพแวดล้อมที่อยู่ติดทะเล นอกจากนี้ยังมีการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย จึงได้กำหนดมาตรการห้ามและเวลาการเข้าบริการเพื่อรักษาความปลอดภัยและความสงบในพื้นที่

3) บทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว

องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้ดำเนินการเปิดพื้นที่ให้พ่อค้าแม่ค้าต้องถิ่นมาค้าขายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวลานนกระยางทุกวัน โดยกำหนดให้พ่อค้าแม่ค้าต้องเป็นคนในพื้นที่เท่านั้น เพื่อสนับสนุนและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับคนในชุมชนอย่างแท้จริง โดยมีข้อกำหนดว่าไม่ต้องการคนต่างพื้นที่มาค้าขาย เพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ในการสนับสนุนกิจกรรมนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้จัดทำโรงเรียนสำหรับการค้า โดยไม่คิดค่าเช่าแผง แต่มีการเก็บค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับการบริหารจัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถจำหน่ายสินค้าอาหารทะเลสด อาหารแปรรูป และเกลือหวาน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญในการกระตุ้นรายได้ให้กับคนในชุมชน

“ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้มีการสร้างโรงเรียนในการค้าขายต่าง ๆ เพื่อเป็นที่สร้างรายได้ให้กับประชาชน” (สารีพะห์ สรีวาจา, 2567)

“อบต. เปิดโอกาสให้พ่อค้าขายในแหล่งท่องเที่ยวลานนกระยาง เพื่อให้มีรายได้ วันธรรมดาขายได้เรื่อย ๆ ศุกร์เสาร์อาทิตย์คนจะเยอะหน่อย แต่ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ คนจะเยอะเป็นพิเศษ เช่น วันรายอ” (มานี, 2567)

“ทางอบต. ได้ให้ประชาชนเข้ามาค้าขายในโรงเรียนที่ทาง อบต. จัดและมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะต่อปี อยู่ที่ 600 บาท” (อารีฟ, 2567)

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังให้การสนับสนุนภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เกลือหวานบานา ที่สามารถแปรรูปได้หลากหลายรูปแบบ มีออเดอร์จากกรุงเทพฯ และการส่งออกถึงออสเตรเลีย โดยการสั่งซื้อระหว่างลูกค้าและพ่อค้าจะเป็นการประสานงานกันเอง

“อบต. ได้มีการสร้างที่กั้นน้ำทะเลที่จะเข้ามาในพื้นที่การทำนาเกลือ ปกติ พอเกลือใกล้จะใช้ได้ น้ำทะเลก็ล้นเข้ามา ทำให้เกลือเสียหายหมดต้องทำใหม่ การที่ อบต. เข้ามาสร้างที่กั้นช่วยให้การทำเกลือนั้นดียิ่งช่วยคนทำนาเกลือได้ดีมาก” (แบโอ๊ะ, 2567)

องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย เพื่อกระตุ้นให้ผู้คนรู้จักสินค้าและบริการของชุมชนมากยิ่งขึ้น ในเวลาที่มีกิจกรรมต่างๆ องค์การบริหารส่วนตำบลจะสนับสนุนการนำเสนอสินค้าของชุมชน เช่น การจัดบูธในงานต่างๆ ที่ศาลากลาง ซึ่งช่วยเพิ่มการรับรู้และการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

โดยรวมแล้ว การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน และสร้างโอกาสในการสร้างงานและรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบลบานามีบทบาทในการสนับสนุนความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น การท่องเที่ยวและหอการค้าปัตตานี โดยการประสานงานกับกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้

กลุ่มสามารถบริหารจัดการและนำเสนอขายสินค้าได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ องค์การฯ ยังส่งเสริมการสร้างความรู้และการรับรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มผู้ประกอบการในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้เปิดพื้นที่ให้พ่อค้าแม่ค้าท้องถิ่นมาค้าขายในแหล่งท่องเที่ยวลานนกระยางทุกวัน โดยกำหนดให้เฉพาะคนในพื้นที่เท่านั้น เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น โดยมีการจัดทำโรงเรียนสำหรับการค้าโดยไม่คิดค่าเช่าแผง แต่เก็บค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับการจัดการขยะ ประชาชนสามารถจำหน่ายสินค้าอาหารทะเลสด อาหารแปรรูป และเกลือหวาน ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เกลือหวานบานา ซึ่งได้รับความนิยมและมีการส่งออกไปยังกรุงเทพฯ และต่างประเทศ รวมถึงออสเตรเลีย โดยองค์การฯ ยังช่วยประชาสัมพันธ์สินค้าเหล่านี้ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียและการจัดบูธในงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการรับรู้และส่งเสริมการขาย การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานามุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน สร้างงานและรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ พร้อมกับการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น การท่องเที่ยวและหอการค้าปัตตานี เพื่อให้ผู้ประกอบการในพื้นที่สามารถบริหารจัดการและนำเสนอผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน

องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้ดำเนินการจัดโครงการปลูกป่าชายเลนและกิจกรรมทำความสะอาดพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย การปล่อยปู ปล่อยปลา และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนด้วยการปลูกต้นไม้โกงกาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณแหลมนก ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่ยังคงเหลืออยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบานา

“อบต. ได้จัดโครงการปลูกป่าชายเลนเป็นทุก ๆ ปี เพื่อที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรให้อยู่กับชุมชน ไม่ให้สูญหายไปหรือโดนบุกรุกจากนายทุนต่างๆ และมีการซ่อมแซมสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้อยู่กับชุมชนไปนาน ๆ ” (สารีพะห์ สรีวาจา, 2567)

“อบต. ได้มีการจัดโครงการปลูกป่าชายเลน และมีการปล่อยปู ปล่อยปลา เพื่ออนุรักษ์ไม่ให้หายไปจากชุมชน การทำโครงการต่าง ๆ จะมีคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างความสามัคคี” (ปณณนุช พงษ์สุชาติ, 2567)

ทั้งนี้ จังหวัดปัตตานีเป็นหนึ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพื้นที่ป่าน้อยที่สุด มีพื้นที่ป่าคิดเป็นสัดส่วนไม่ถึง 5% ของพื้นที่ทั้งหมด โครงการปลูกป่าชายเลนนี้จึงเป็นโครงการหลักที่จัดขึ้นทุกปี โดยในบางโอกาสทางจังหวัดได้เข้าร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการดำเนินโครงการ

ดังกล่าว นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังส่งเสริมการจัดการขยะอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการทิ้งขยะในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและป่าชายเลน

กล่าวโดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้ดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลนและทำความสะอาดพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการปล่อยปู ปล่อยปลา และการปลูกต้นไม้โกงกางเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน โดยเฉพาะในพื้นที่แหลมนก ซึ่งเป็นป่าชายเลนที่ยังคงเหลืออยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบานา เนื่องจากจังหวัดปัตตานีเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีป่าน้อยที่สุดในประเทศไทย โดยมีพื้นที่ป่าคิดเป็นสัดส่วนน้อยกว่า 5% ของพื้นที่ทั้งหมด โครงการปลูกป่าชายเลนจึงถือเป็นโครงการสำคัญที่จัดขึ้นทุกปี และในบางโอกาสมีการร่วมมือกับจังหวัดปัตตานีในการดำเนินโครงการดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังให้ความสำคัญกับการจัดการขยะอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันการทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ป่าชายเลน

5) บทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว

องค์การบริหารส่วนตำบลบานาในปีที่ผ่านมาได้จัดการอบรมเกี่ยวกับผ้าบาติก และส่งเสริมกลุ่มเด็กเยาวชนในการสร้างโต๊ะ การอบรมนี้จะตอบสนองต่อความต้องการของชาวบ้านตามที่ได้แสดงความเห็นในกระบวนการประชาคมในหมู่บ้าน หากชาวบ้านต้องการอบรมในด้านใด องค์การบริหารส่วนตำบลบานา จะจัดอบรมให้ตามความต้องการนั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลบานาเน้นการสนับสนุนด้านความรู้ โดยไม่ให้เป็นเงินสด แต่จะให้ความรู้และอุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อให้ชาวบ้านสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยเฉพาะการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบานา จะช่วยในเรื่องการจดทะเบียนกลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถต่อยอดการพัฒนาของตนเองได้

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ยังจัดอบรมความรู้ปีละครั้ง โดยทำหน้าที่ประสานงานกับเกษตรอำเภอและพัฒนาชุมชนในเรื่องการแพคเกจจิ้ง รวมถึงประสานกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ในเรื่องการพัฒนาการรักษา การถนอมอาหาร และสุขอนามัย เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ที่มีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการค้าขายได้

“ทางอบต. ได้มีการจัดอบรมในทุก ๆ ปีให้กับประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ใหม่ ๆ ในการทำการค้าขายหรือถนอมอาหารให้คุณภาพมากขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว” (สาริพะห์ สรีวาจา, 2567)

กล่าวโดยสรุป ในปีที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้จัดการอบรมเกี่ยวกับการทำผ้าบาติกและการสร้างโต๊ะสำหรับกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของชาวบ้านที่แสดงความเห็นผ่านกระบวนการประชาคม หากชาวบ้านต้องการการอบรมในด้านใด องค์การบริหารส่วนตำบลบานา จะจัด

ให้ตามความต้องการ การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลบานามุ่งเน้นการให้ความรู้และอุปกรณ์ที่จำเป็นแทนการให้เงินสด เพื่อให้ชาวบ้านพัฒนาศักยภาพตนเอง โดยเฉพาะการสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์การฯ ช่วยในกระบวนการจดทะเบียนกลุ่มเพื่อให้สามารถพัฒนาต่อยอดได้ นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานาจัดอบรมความรู้ปีละครั้ง โดยประสานงานกับเกษตรอำเภอ และพัฒนาชุมชนในด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (แพคเกจจิ้ง) รวมถึงความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ในการอบรมเรื่องการรักษาและถนอมอาหาร และสุขอนามัย เพื่อให้ชาวบ้านนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการค้าขายของตนเอง

6) บทบาทการสร้างและพัฒนากิจการให้บริการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

การล่องเรือชมธรรมชาติเป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณชายทะเล ซึ่งในอดีตประกอบอาชีพหาปลา หาปู และหาหอย โดยการนำเสนอประสบการณ์การล่องเรือเพื่อนำนักท่องเที่ยวชมทัศนียภาพและความงามของทะเล ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สร้างโอกาสในการสร้างรายได้ใหม่ให้กับชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับบริการทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

“จากเดิมประชาชนทำอาชีพประมงพื้นบ้าน แล้วพอมีการท่องเที่ยวในชุมชน ประชาชนก็เปลี่ยนเป็นโอกาสในการทำรายได้ให้กับตัวเอง โดยการล่องเรือชมวิว ทำให้ประชาชนมีรายได้เสริมอีกด้วย” (สมพร นิลพันธ์, 2567)

“จากเดิมที่เป็นคนทำอาชีพประมงพื้นบ้าน มีเรือเป็นของตัวเอง พอมีการท่องเที่ยวในชุมชนก็ได้นำเรือที่มีมาสร้างรายได้ให้กับตัวเอง โดยการพาไปล่องเรือชมวิว” (แบนิ่ง, 2567)

กล่าวโดยสรุป การล่องเรือชมธรรมชาติได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวบ้านชายทะเลที่เคยประกอบอาชีพหาปลา หาปู และหาหอย โดยการนำเสนอบริการล่องเรือชมทิวทัศน์และความงามของทะเลได้สร้างโอกาสในการสร้างรายได้ใหม่ให้กับชุมชน อีกทั้งยังส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้จัดอบรมเกี่ยวกับบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการในพื้นที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

4.2 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

แบบสอบถามที่ใช้ในการทำการสอบถามประชาชนในชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 297 ตัวอย่าง ซึ่งการนำเสนอแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ ศาสนา สถานะ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	146	49.2
2. หญิง	151	50.8
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 297 คน พบว่าเป็นเพศชายจำนวน 146 คิดเป็นร้อยละ 49.2 และเพศหญิง จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
1. ต่ำกว่า 20 ปี	42	14.1
2. 21-30 ปี	72	24.2
3. 31-40 ปี	76	25.6
4. 41-50 ปี	71	23.9
5. 51 ปีขึ้นไป	36	12.1
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอายุ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 297 คน พบว่าอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 อายุ 21-30 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 อายุ 31-40 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.9 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามศาสนา

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ศาสนา		
1. อิสลาม	210	70.7
2. พุทธ	87	29.3
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามศาสนา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 297 คน พบว่าศาสนาอิสลามจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 70.7 ศาสนาพุทธจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานะ

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานะ		
1. โสด	112	37.7
2. สมรส	183	61.6
3. อื่นๆ	2	0.7
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามสถานะ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 297 คน พบว่ามี

สถานะโสดจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 สถานะสมรส 183 คน คิดเป็นร้อยละ 61.6 และสถานะอื่นๆจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 โดยผู้สอบถามส่วนใหญ่มีสถานะสมรส รองมาสถานะโสด ส่วนน้อยสถานะอื่นๆ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การศึกษา		
1. ต่ำกว่าประถมศึกษา	73	24.6
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	27	9.1
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	35	11.8
4. อนุปริญญา/ปวส.	53	17.8
5. ปริญญาตรีขึ้นไป	109	36.7
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 297 คน พบว่ามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 มัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 อนุปริญญา/ปวส.จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 โดยผู้สอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป รองมาการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา โดยผู้สอบถามส่วนน้อยมีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
1. ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	36	12.1
2. พนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน	36	12.1
3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	57	19.2
4. เกษตร/ประมง	59	19.9

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รับจ้างทั่วไป	46	15.5
6. นักเรียน/นักศึกษา	63	21.1
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอาชีพ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้จำนวน 297 คน พบว่ามีการประกอบอาชีพ ข้าราชการข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 พนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 เกษตร/ประมง จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9 รับจ้างทั่วไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตร/ประมง รองลงมาคือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
1. ไม่มีรายได้	62	20.9
2. ต่ำกว่า 5,000 บาท	1	0.3
3. 5,000-10,000 บาท	24	8.1
4. 10,001-15,000 บาท	142	47.8
5. 15,001-20,000 บาท	48	16.2
6. สูงกว่า 20,000 บาท	20	6.7
รวม	297	100.0

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้จำนวน 297 คน พบว่าไม่มีรายได้ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

5,000-10,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 10,001-15,000 บาท มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 15,001-20,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 สูงกว่า 20,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท รองมาคือ ไม่มีรายได้ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า 5,000 บาท

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ซึ่งนำเสนอในรูปแบบตาราง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยใช้เกณฑ์มาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ ดังนี้

- คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด
- คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มาก
- คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง ปานกลาง
- คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง น้อย
- คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน

ด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	3.39	1.12	ปานกลาง	2
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติการ	3.69	1.21	มาก	1
3. มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.11	1.12	ปานกลาง	3
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.86	1.23	ปานกลาง	4
ด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชนโดยรวม	3.26	1.17	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 แสดงระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.17

เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ อยู่ในอันดับมากอันดับหนึ่ง โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39, 3.1 และ 2.86

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	3.30	1.18	ปานกลาง	2
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติการ	3.59	1.23	มาก	1
3. มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.06	1.14	ปานกลาง	3
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.78	1.20	ปานกลาง	4
ด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชนโดยรวม	3.18	1.18	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 แสดงระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่ง

ห้องเที่ยวชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.18

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ อยู่ในอันดับมากอันดับหนึ่ง โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.2 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30, 3.06 และ 2.78

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว

ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	3.30	1.17	ปานกลาง	2
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติการ	3.62	1.20	มาก	1
3. มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.08	1.13	ปานกลาง	3
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.83	1.24	ปานกลาง	4
ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยวโดยรวม	3.20	1.18	ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 แสดงระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบทบาทการสร้างแหล่ง

ห้องเที่ยวชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.18

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ อยู่ในอันดับมากอันดับหนึ่ง โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30, 3.20 และ 3.08

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน

ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	3.28	1.20	ปานกลาง	2
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติการ	3.54	1.23	มาก	1
3. มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.04	1.18	ปานกลาง	3
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.83	1.25	ปานกลาง	4
ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน	3.17	1.21	ปานกลาง	

จากตารางที่ 11 แสดงระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติกร อยู่ในอันดับมากอันดับหนึ่ง โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.23 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28,3.04 และ2.83

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว

ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	3.31	1.19	ปานกลาง	2
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติกร	3.53	1.26	มาก	1
3. มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.06	1.16	ปานกลาง	3
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.83	1.24	ปานกลาง	4
ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวโดยรวม	3.18	1.21	ปานกลาง	

จากตารางที่ 12 แสดงระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติกร อยู่ในอันดับมากอันดับหนึ่ง โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31,3.06 และ2.83

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวยุบรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี จำแนกตามด้านการสร้างและพัฒนากการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

ด้านการสร้างและพัฒนากการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล	อันดับ
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ	3.31	1.19	ปานกลาง	2
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติการ	3.53	1.25	มาก	1
3. มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.05	1.18	ปานกลาง	3
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.77	1.24	ปานกลาง	4
ด้านการสร้างและพัฒนากการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนโดยรวม	3.16	1.15	ปานกลาง	

จากตารางที่ 13 แสดงระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการสร้างและพัฒนากการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนโดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.15

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ อยู่ในอันดับมากอันดับหนึ่ง โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31, 3.05 และ 2.77

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็น			
	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล	ลำดับที่
1. ด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน	3.26	1.17	ปานกลาง	1
2. ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	3.18	1.18	ปานกลาง	2
3. ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว	2.83	1.24	ปานกลาง	6
4. ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน	3.17	1.21	ปานกลาง	4
5. ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว	3.18	1.21	ปานกลาง	3
6. ด้านการสร้างและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน	3.16	1.15	ปานกลาง	5
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก โดยภาพรวม	3.13	1.19	ปานกลาง	

จากตารางที่ 14 แสดงระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.19

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.17 รองมา คือ ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน ด้านการสร้างและพัฒนารายได้ให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18,3.18,3.17,3.16และ 2.83

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

พบว่า บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานา มีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยว ดังนี้

1. บทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้จัดกระบวนการประชาคมในชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน รวมถึงได้เริ่มดำเนินการเจรจากับกรมธนารักษ์เกี่ยวกับการใช้พื้นที่สะพานปูน ซึ่งโครงการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวจะถูกเปลี่ยนเป็นจุดจอดเรือสำราญขนาดใหญ่ พร้อมทั้งดึงดูดนักลงทุนในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวที่ครอบคลุมตั้งแต่การล่องเรือชมทัศนียภาพไปยังอำเภอยะหริ่ง รวมถึงการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยการรับประทานอาหารในพื้นที่และการเข้าพักในโรงแรมภายในจังหวัด นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังทำหน้าที่ในการอนุมัติให้หน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยกิจกรรมเหล่านี้สามารถเป็นได้ตั้งแต่กิจกรรมจิตอาสา การจัดแสดงสินค้าหรือกิจกรรมเปิดตัวสินค้าของบริษัทต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริมการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. บทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว

ในอดีต แหลมบกกระยางเคยเป็นแหล่งทุดโทรมที่มีมลพิษทางน้ำและอากาศ เนื่องจากเป็นชุมชนแออัดที่ผลิตปลาเค็มและปลาแห้ง ส่งผลให้น้ำเสียและมีกลิ่นไม่พึงประสงค์ จึงถูกรื้อเรียนมาเป็นเวลานาน ทางจังหวัดจึงมีแนวคิดในการปรับปรุงพื้นที่เพื่อลดปัญหาเหล่านี้และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน การปรับปรุงแหลมบกกระยางได้ดำเนินการเพื่อเปลี่ยนเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการขายสินค้าพื้นเมือง อาหารทะเล และเกลือหวาน ทั้งยังกลายเป็นจุดเช็คอินแห่งใหม่ที่ช่วย

สร้างรายได้ให้ชุมชน อดีตหัวหน้าสำนักปลัดเสนอให้ตั้งชื่อสถานที่นี้ว่า "ลานนกกระยาง" ตามประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่เคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกกระยาง แม้ปัจจุบันจะมีนกเหลือน้อย แต่ชื่อยังคงเชื่อมโยงกับอดีต องค์การบริหารส่วนตำบลบานามีการจัดการพื้นที่นี้ด้วยการรักษาความสะอาด และซ่อมแซมโครงสร้างต่าง ๆ เช่น ท่อนลอยน้ำที่เสื่อมโทรมจากการใช้งานและสภาพแวดล้อมที่อยู่ติดทะเล นอกจากนี้ยังมีการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย จึงได้กำหนดมาตรการห้ามและเวลาการเข้าบริการเพื่อรักษาความปลอดภัยและความสงบในพื้นที่

3. บทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้เปิดพื้นที่ให้พ่อค้าแม่ค้าท้องถิ่นมาค้าขายในแหล่งท่องเที่ยวลานนกกระยางทุกวัน โดยกำหนดให้เฉพาะคนในพื้นที่เท่านั้น เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น โดยมีการจัดทำโรงเรียนสำหรับการค้าโดยไม่คิดค่าเช่าแผง แต่เก็บค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับการจัดการขยะ ประชาชนสามารถจำหน่ายสินค้าอาหารทะเลสด อาหารแปรรูป และเกลือหวาน ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เกลือหวานบานา ซึ่งได้รับความนิยมและมีการส่งออกไปยังกรุงเทพฯ และต่างประเทศ รวมถึงออสเตรเลีย โดยองค์การฯ ยังช่วยประชาสัมพันธ์สินค้าเหล่านี้ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียและการจัดบูธในงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการรับรู้และส่งเสริมการขาย การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานามุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน สร้างงานและรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ พร้อมกับการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น การท่องเที่ยวและหอการค้าปัตตานี เพื่อให้ผู้ประกอบการในพื้นที่สามารถบริหารจัดการและนำเสนอผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน

องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้ดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลนและทำความสะอาดพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการปล่อยปู ปล่อยปลา และการปลูกต้นโกงกางเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน โดยเฉพาะในพื้นที่แหลมนก ซึ่งเป็นป่าชายเลนที่ยังคงเหลืออยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบานา เนื่องจากจังหวัดปัตตานีเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีป่าน้อยที่สุดในประเทศไทย โดยมีพื้นที่ป่าคิดเป็นสัดส่วนน้อยกว่า 5% ของพื้นที่ทั้งหมด โครงการปลูกป่าชายเลนจึงถือเป็นโครงการสำคัญที่จัดขึ้นทุกปี และในบางโอกาสมีการร่วมมือกับจังหวัดปัตตานีในการดำเนินโครงการดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลบานายังให้ความสำคัญกับการจัดการขยะอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันการทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ป่าชายเลน

5. บทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว

ในปีที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้จัดการอบรมเกี่ยวกับการทำผ้าบาติกและการสร้างโต๊ะสำหรับกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของชาวบ้านที่แสดงความเห็นผ่านกระบวนการประชาคม หากชาวบ้านต้องการการอบรมในด้านใด องค์การฯ จะจัดให้ตามความต้องการ การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลบานามุ่งเน้นการให้ความรู้และอุปกรณ์ที่จำเป็นแทนการให้เงินสด เพื่อให้ชาวบ้านพัฒนาศักยภาพตนเอง โดยเฉพาะการสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์การฯ ช่วยในกระบวนการจดทะเบียนกลุ่มเพื่อให้สามารถพัฒนาต่อยอดได้นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบานาจัดอบรมความรู้ปีละครั้ง โดยประสานงานกับเกษตรอำเภอและพัฒนาชุมชน ในด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (แพคเกจจิ้ง) รวมถึงความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ในการอบรมเรื่องการรักษาและถนอมอาหาร และสุขอนามัย เพื่อให้ชาวบ้านนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการค้าขายของตนเอง

6. บทบาทการสร้างและพัฒนากิจการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

การล่องเรือชมธรรมชาติได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวบ้าน ชายทะเลที่เคยประกอบอาชีพหาปลา หาปู และหาหอย โดยการนำเสนอบริการล่องเรือชมทิวทัศน์ และความงามของทะเลได้สร้างโอกาสในการสร้างรายได้ใหม่ให้กับชุมชน อีกทั้งยังส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้จัดอบรมเกี่ยวกับบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการในพื้นที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเชิงปริมาณในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 297 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 50.8) มีอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 25.6) ศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 70.7) สถานะสมรส (ร้อยละ 61.6) มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 36.7) ประกอบอาชีพนักเรียนนักศึกษา (ร้อยละ 21.1) และมีรายได้ 10,001-15,000 (ร้อยละ 47.8)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี แบ่งออกเป็น 6 ด้าน

จากการศึกษาความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.19 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26
2. ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18
3. ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83
4. ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17
5. ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18
6. ด้านการสร้างและพัฒนารูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.13

5.2 อภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

6.1 ศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

จากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว และด้านการสร้างและพัฒนารูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งกระบวนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ได้ครบถ้วน โดยเป็นกระบวนการที่มีความสอดคล้องกับ พระมหาจันงค์ สิริวิธโน, บัณฑิต มณีแสง, และภัณฑิลา น้อยเจริญ, (2563) บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีลักษณะดังนี้ 1. บทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน 2. บทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว 3. บทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน 4. บทบาทการพัฒนาแหล่ง

ท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน 5. บทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว 6. บทบาทการสร้างและพัฒนากิจการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

อย่างไรก็ตาม กระบวนการที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้ดำเนินการ ยังคงมีปัญหาในด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลบานา ยังอยู่ในระดับปานกลาง (3.26) ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกด้าน โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจ ดำเนินกิจกรรม แบ่งปันผลประโยชน์และติดตามผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2557) ทำการศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเน้นมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่

6.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานา ในด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน ผู้วิจัยพบว่า ประชาชนยังคงมีส่วนร่วมในด้านนี้มากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง (3.26) จึงเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบานา เน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ในด้านการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวจากความต้องการของประชาชนเป็นหลัก นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ผู้วิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับปานกลาง (3.18) จึงเห็นได้ว่า ประชาชนมีความสนใจในด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว ควรให้ประชาชนมีบทบาทในการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยเริ่มการมีส่วนร่วมตั้งแต่การเสนอแนวคิดจนไปถึงการติดตามผล นอกจากนี้ ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในอันดับ 3 อยู่ในระดับปานกลาง (3.18) ผู้วิจัยมองว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมท่องเที่ยวในปัจจุบัน นอกจากนี้ ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน ผู้วิจัยได้พบว่า พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในอันดับ 4 อยู่ในระดับปานกลาง (3.17) องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ควรปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวมาเยือนได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนประสบปัญหาในการท่องเที่ยวตามกระแสฤดูกาลจึงไม่สามารถสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี นอกจากนี้ ด้านการสร้างและพัฒนากิจการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

ผู้วิจัยพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในอันดับ 5 อยู่ระดับปานกลาง (3.16) ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลบานามีแนวคิดในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา พร้อมไปกับการบริหารจัดการผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างทั่วถึง และสุดท้าย ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง (2.83) จึงควรให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบานา ควรจัดโครงการศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จในด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อนำมาปรับใช้กับชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านบทบาทกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวชุมชน ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้านบทบาทการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว และด้านการสร้างและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน สอดคล้องแนวคิดของ พระมหาจำนงค์ สิริวิณโณ, บัณฑิต มณีแสง, และภักดีลา น้อยเจริญ, (2563) และในส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนั้น เมทิกา พวงแสง, อรจิรา ธรรมไชยงกูร (2567) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี โดยที่ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีข้อค้นพบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านการจัดการท่องเที่ยว รวมถึงความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชน เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบานา สามารถนำบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ไปใช้เป็นการกำหนดนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพทั้งในด้านนโยบายเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องชุมชน รวมทั้งแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ให้แก่ ประชาชน และรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือกลุ่มต่างๆในชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว. (2561). แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2561 – 2564 ของกรมการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 1). VIP COPY PRINT (วีไอพี ก๊อปปี้ปรินต์).
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2548). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดรรรชนี เอมพันธุ์. (2550). การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง.(2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา.
- ชนพล จันทรเรืองฤทธิ์. (2562). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในเชิงศึกษา ชุมชนริมน้ำ จันทบูร อำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธีรรุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นิคม ผัดแสน. (2540). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดรศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญพา คำวิเศษณ์. (2557). ข้อมูลพื้นฐานที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาชุมชนหมู่บ้านวัดเขา ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2544). ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บัณฑิต ชนะชัย. (2533). บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร-มหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ : โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ
- พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์, (2557). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคก

ไคร่ จังหวัดพังงา. 7(3).

พระมหาจันงค์ สิริวัฒนโณ, บั้วลี มณีแสง ,ภัณฑีลา น้อยเจริญ. (2563). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 11(1), 6-10.

พลอยศรี โปราณานนท์. (2544). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8.

กรุงเทพมหานคร : เจริญผล.

ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ม.ป.ป.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

เมทิกา พ่วงแสง, อรจิรา ธรรมไชยงกูร. (2567). การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัด. 9(1), 1-15

รุ่งรัตน์ หัตถกรรม, ราเมศร์ พรหมชาติ และ อารีรัตน์ สมานดุขณี. (2550). การจัดการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2547). หลักการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. บทความประจำเดือนเมษายน 2547 โครงการสานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2554) การสร้างและคุณภาพเครื่องมือสำหรับวิจัย. อดิเรก : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.

เสาวลักษณ์สมสุข.(2549) การฟื้นฟูชุมชน: ยุทธศาสตร์การลงทุนในสังคมกรณศึกษาตำบลต้นแบบอำเภอพัฒนานิคมจังหวัดลพบุรี.วารสารพัฒนาสังคม,10(1), 15.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2560). การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism). สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2567. จาก <http://110.78.114.133/sec39/e-loader/data/P1L5fLIAN52347ThuJan2017.pdf>

อมรา พงศาพิชญ์. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.

Arnstein, S.R. (1969). A ladder of citizen participation. Journal of the American Institute of Planners, 35(4), 216 – 224.

Cohen, J.M., and N.T. Uphoff. (1997). “Participation’s Placw in Rural Dwvelopment : Seeking Clarity through Speecifity<” World Development. 8(3) : 223.

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). Rural Development Participation: Concept and

Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies. New York: Cornell University Press.

Creighton, J.L. (2005). *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions Through Citizen Involvement*. San Francisco: Jossey Bass.

Putti. (1987). Work values and organizational commitment: A study in the Asian context. *Human Relations*. 4(2): 275-288.

United Nations (1981). *Yearbook of International Trade Statistics*. United Nations:UN Press.

William, E. (1976). Electoral Participation in a Low Stimulus Election. *Rural Development*. 4(1): 111-124

บุคลากรกรม

- ชั้น (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฮาปีบะห์ ลาเต๊ะ, และต่วนโชะ เบ็ญกูมามุ (ผู้สัมภาษณ์). ที่แหล่งท่องเที่ยวลานนกระยาง. เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2567
- แบนัง (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฮาปีบะห์ ลาเต๊ะ, และต่วนโชะ เบ็ญกูมามุ (ผู้สัมภาษณ์). ที่แหล่งท่องเที่ยวลานนกระยาง. เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567
- แบโอะ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฮาปีบะห์ ลาเต๊ะ, และต่วนโชะ เบ็ญกูมามุ (ผู้สัมภาษณ์). ที่แหล่งท่องเที่ยวลานนกระยาง. เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2567
- บุญยง พงษ์สุชาติ (ผู้สัมภาษณ์). ไชนุดดีน มะบูเกะ, ฮาปีบะห์ ลาเต๊ะ, และต่วนโชะ เบ็ญกูมามุ (ผู้สัมภาษณ์). ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2567.
- มานี (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฮาปีบะห์ ลาเต๊ะ, และต่วนโชะ เบ็ญกูมามุ (ผู้สัมภาษณ์). ที่แหล่งท่องเที่ยวลานนกระยาง. เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2567.
- สมพร นิลพันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ไชนุดดีน มะบูเกะ, ฮาปีบะห์ ลาเต๊ะ, และต่วนโชะ เบ็ญกูมามุ (ผู้สัมภาษณ์). ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2567.
- สารีพะห์ สรีวาจา (ผู้ให้สัมภาษณ์). ไชนุดดีน มะบูเกะ, ฮาปีบะห์ ลาเต๊ะ, และต่วนโชะ เบ็ญกูมามุ (ผู้สัมภาษณ์). ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2567.
- อารีฟ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฮาปีบะห์ ลาเต๊ะ, และต่วนโชะ เบ็ญกูมามุ (ผู้สัมภาษณ์). ที่แหล่งท่องเที่ยวลานนกระยาง. เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567

ภาพผนวก

ภาพผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ ก.1 แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นเครื่องมือเพื่อนำไปใช้ศึกษา บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี สำหรับเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 3 ประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

ชื่อหัวข้อพิเศษ ศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....จนถึงเวลา.....

ผู้สัมภาษณ์ .....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่ง/อาชีพ.....ประสบการณ์ในการทำงาน.....

รายได้.....เพศ.....อายุ.....

การศึกษา.....
 ภูมิภาค.....

ส่วนที่ 3 ประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. บทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอย่างไรในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องความต้องการของชุมชน และเหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน?

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวทางอย่างไรในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ?

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มีความสำคัญอย่างไรในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น?

2. บทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญอย่างไรในการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในพื้นที่ของตน?

2.2 การเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งผลกระทบต่อกระจายรายได้ในชุมชนได้อย่างไร?

3. บทบาทการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชุมชน

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอย่างไรในการสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน?

3.2 นโยบายและโครงการใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในการสร้างงานและกระจายรายได้ในชุมชน?

3.3 การร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคเอกชนและชุมชนสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพในการสร้างงานและรายได้ในท้องถิ่นได้อย่างไร?

4. บทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอย่างไรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว?

4.2 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งเสริมความยั่งยืนได้อย่างไรในด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ?

4.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีวิธีการอย่างไรในการรวมความคิดเห็นของชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่?

5. บทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว

5.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอย่างไรในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นที่ให้บริการทางการท่องเที่ยว?

5.2 การสนับสนุนด้านทรัพยากรและงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพประชาชนในการให้บริการท่องเที่ยวอย่างไร?

5.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้กลยุทธ์ใดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพบริการท่องเที่ยว?

6. บทบาทการสร้างและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

6.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอย่างไรในการสร้างและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน?

6.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้กลยุทธ์ใดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน?

6.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการออกแบบและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวสามารถส่งเสริมการรักษาวิถีชีวิตท้องถิ่นได้อย่างไร?

เครื่องมือ ก.2 แบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อทำการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ได้แก่ ชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนแหลม ตำบลบานา อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 297 คน

3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหาร
ส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

4. กรุณาพิจารณาและตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์และ
ถูกต้องของการศึกษาวิจัย

5. คำตอบและความคิดเห็นของท่านจะถูกสงวนไว้เป็นความลับ โดยจะใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อ
เป็นการทำวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี อายุ 21 – 30 ปี อายุ 31 – 40 ปี อายุ 41 – 50 ปี
อายุ 51 ปีขึ้นไป

3. ศาสนา

อิสลาม พุทธ อื่น ๆ

4. สถานะการสมรส

โสด สมรส อื่น ๆ

5. การศึกษา

ต่ำกว่า หรือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/
ปวช.

อนุปริญญา หรือ ปวส. ปริญญาตรีขึ้นไป

6. อาชีพ

ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

พนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน รับจ้างทั่วไป เกษตรกร/ประมง

นักเรียน/นักศึกษา อื่นๆ ระบุ .....

7. รายได้ต่อเดือน

ไม่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท 10,001 –
15,000 บาท

15,001 – 20,000 บาท สูงกว่า 20,001 บาท

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านบทบาทการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวชุมชน					
1.1 มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ					
1.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ					
1.3 มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์					
1.4 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
2. ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยวชุมชน					
2.1 มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ					
2.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ					
2.3 มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์					
2.4 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
3. ด้านการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว					
3.1 มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ					
3.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ					
3.3 มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์					
3.4 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
4. ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้มีคุณภาพและยั่งยืน					
4.1 มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ					
4.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ					
4.3 มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์					
4.4 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					

การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว					
5.1 มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ					
5.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ					
5.3 มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์					
5.4 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
6. ด้านการสร้างและพัฒนารูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน					
6.1 มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ					
6.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ					
6.3 มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์					
6.3 มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

เครื่องมือ ก.3 แบบแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในการจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแหลมบกตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลบานาต่อการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมบก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง ขอให้ท่านได้กรุณาแสดงความคิดเห็นแบบสอบถาม โดยใช้เครื่องหมาย (/) ลงในช่องความคิดเห็นของท่านพร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ใน การนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม 1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ เหมาะสม -1	
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม				
1. เพศ				
1. ชาย				
2. หญิง				
2. อายุ				
1. ต่ำกว่า 20 ปี				
2. อายุ 21 – 30 ปี				
3. อายุ 31 – 40 ปี				
4. อายุ 41 – 50 ปี				
5. อายุ 51 ปีขึ้นไป				
3. ศาสนา				
1. อิสลาม				
2. พุทธ				
3. อื่น ๆ				
4. สถานะสมรส				
1. โสด				
2. สมรส				
3. อื่น ๆ				
5. การศึกษา				
1. ต่ำกว่า หรือ ประถมศึกษา				
2. มัธยมศึกษาตอนต้น				
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.				
4. อนุปริญญา/ปวส.				

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม 1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ เหมาะสม -1	
5. ปริญญาตรีขึ้นไป				
6. อาชีพ				
1. ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ				
2. พนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน				
3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว				
4. รับจ้างทั่วไป				
5. เกษตรกร/ประมง				
6. นักเรียน/นักศึกษา				
7. อื่นๆ ระบุ				
7. รายได้ต่อเดือน				
1. ไม่มีรายได้				
2. ต่ำกว่า 5,000 บาท				
3. 5,001 – 10,000 บาท				
4. 10,001 – 15,000 บาท				
5. 15,001 – 20,000 บาท				
6. สูงกว่า 20,001 บาท				
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับองค์การบริหารส่วน ตำบลบานาในพื้นที่ชุมชนแหลมนก ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี				
1. บทบาทด้านการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวชุมชน				
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การ วางแผน และการตัดสินใจ				
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการ ปฏิบัติการ				
3. มีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปัน ผลประโยชน์				

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม 1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ เหมาะสม -1	
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล				
2. ด้านบทบาทการเสริมสร้างแหล่งท่องเที่ยว				
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ				
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ				
3. มีส่วนร่วมในการรับ และ แบ่งปันผลประโยชน์				
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล				
3. ด้านบทบาทการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยว				
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ				
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ				
3. มีส่วนร่วมในการรับ และ แบ่งปันผลประโยชน์				
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล				
4. ด้านบทบาทการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน				
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ				
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ				
3. มีส่วนร่วมในการรับ และ แบ่งปันผลประโยชน์				
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล				
5. ด้านบทบาทการพัฒนาศักยภาพประชาชนในท้องถิ่นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว				

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสม 1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ เหมาะสม -1	
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ				
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ				
3. มีส่วนร่วมในการรับ และ แบ่งปันผลประโยชน์				
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล				
5. ด้านบทบาทการสร้างและพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน				
1. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ				
2. มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติการ				
3. มีส่วนร่วมในการรับ และ แบ่งปันผลประโยชน์				
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาพผนวก ข
ภาพประกอบการลงพื้นที่

ภาพที่ ข.1 สัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ภาพที่ ข.2 สัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ภาพที่ ข.3 สัมภาษณ์นักปราชญ์ชุมชน

ภาพที่ ข.4 สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

ภาพที่ ข.5 สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล : นายไชนุดดีน มะบูเกะ

ชื่อเล่น : ไช

วัน/เดือน/ปีเกิด : 13 มิถุนายน 2543

สถานที่อยู่ปัจจุบัน : 33 หมู่ที่ 5 ตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95160

E-mail : 406422053@yru.ac.th

เบอร์โทรศัพท์ : 0642927728

ประวัติการศึกษา :

ปีการศึกษา 2563 จบมัธยมปลายจากสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย

ปัจจุบันกำลังศึกษา สาขาการปกครองและกฎหมายมาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวฮาปียะห์ ลาเต๊ะ

ชื่อเล่น : ยู

วัน/เดือน/ปีเกิด : 17 ตุลาคม 2545

สถานที่อยู่ปัจจุบัน : 13/11 หมู่ที่ 2 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

E-mail : 406422055@yru.ac.th

เบอร์โทรศัพท์ : 093-7463284

ประวัติการศึกษา :

ปีการศึกษา 2563 จบมัธยมปลายจากโรงเรียนศาสนูปถัมภ์

ปัจจุบันกำลังศึกษา สาขาการปกครองและกฎหมายมาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ชื่อ-นามสกุล : นายต่วนโซะ เบ็ญกูมามู

ชื่อเล่น : โซะ

วัน/เดือน/ปีเกิด : 12 พฤษภาคม 2545

สถานที่อยู่ปัจจุบัน : 54 หมู่ที่ 4 ตำบลประจัน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี 94160

E-mail : 406422056@yru.ac.th

เบอร์โทรศัพท์ : 080-8127769

ประวัติการศึกษา :

ปีการศึกษา 2563 จบมัธยมปลายจากโรงเรียนมูลนิธิสันติวิทยา

ปัจจุบันกำลังศึกษา สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา